

Polazník

Noviny
obce Papradno

Ročník XVIII

3/2020

Dedina roka 2019

september

Štvrt'ročník

Slovo starostu

Vážení spoluobčania, milí čitatelia!

Epidémia pokračuje

Keď som písal článok do minulého Polazníka, vrcholila prvá vlna epidémie COVID. Dúfal som, že končí a druhá, predpovedaná vlna, ani nepríde a nebude obmedzovať náš život, no realita je úplne iná. Nemohli sme realizovať žiadne kultúrne akcie cez leto a ani obľúbenú súťaž doma robených traktorov a sú tu zase opatrenia. No verím, že v Papradne sa tento vírus neobjaví.

Kotolňa, vodovod, cesta na Kolibu

Napriek problémom súvisiacim s epidémiou sme sa pustili do rekonštrukcie kotolne kultúrneho domu, ako aj výstavby vodovodu pod Holým vrškom. Dnes už máme aj podpísané zmluvy s príslušnými ministerstvami a na obidva projekty dostaneme dotácie (na kotolňu 133 000 €, na vodovod 100 000 €). Práce na oboch stavbách by mali byť do konca októbra ukončené, no napájať jednotlivé domácnosti na vodu už asi do zimy nestihneme. Uvidíme, ako sa s nami príroda zahrá, a všetko bude záležať od počasia. Hotová je aj cesta na Kolibu. Počas prázdnin sa nám podarilo vybudovať prístrešok nad vstupným schodiskom do školy, ktoré bolo už niekoľkokrát opravené, no dážď, slnko a mraz boli silnejšie ako naše úsilie. Prekrytie sme financovali z rozpočtu obce vo výške 9 263 €. Na detskom ihrisku pri škole sme doplnili nové hracie prvky a som rád, že priestory sú stále plné, no, žiaľ, každé ráno je na ihrisku plno plastových fliaš, pohárov, obalov z cukríkov a odpadkov. Každé ráno to musíme upratať a až potom sa môžeme pustiť do iných prác. Možno by bolo dobre, keby rodičia, ktorí tam chodia s deťmi, boli vzorom a udržiavali by sme si tento priestor v čistote a poriadku, aby ho deti mohli dlho využívať. Stačí im ukázať alebo povedať, že obaly z cukríkov nepatria do pieskoviska a na chodníky, ale do koša a riad i poháre prinesené z baru by bolo slušné zaniest' naspäť. To isté by si mali vziať za svoje aj – nástroční, ktorí tu v hojnom počte trávia večery a po ktorých tu nachádzame a pravidelne zbierame obaly z energetických nápojov, ohorky z cigariet

Bud' me ľudskí aj s rúškami

Krásne letné dni ukončili toto zvláštne leto, kedy sme menej cestovali do zahraničia, ale o to viac sme spoznávali naše krásne Slovensko, ba aj vlastný chotár.

Verím, že ste si doniesli z dovolenkových a prázdninových ciest veľa pekných zážitkov. Aj keď sa nám začínajú podmienky cestovania a stretávania sa sprisňovať, určite by nám to nemalo zabrániť zaujímať sa o potreby blízkych a všímať si aj potreby starších susedov. Nech nás nosenie rúšok neobmedzuje v našej ľudskosti. (amp)

Dňa 22. septembra sa vo výstavných priestoroch NR SR na Západnej terase Bratislavského hradu konal 17. ročník Dňa vidieka v Národnej rade SR pod záštitou predsedu NR SR Borisa Kollára. Podujatia sa zúčastnili aj zástupcovia obce Papradno a členovia FSK Podžiaran. Návštevníci sa mohli dozvedieť viac o Dedine roka 2019, pozrieť si výstavu fotiek, vypočuť si typický spev či ochutnať výrobky z Koliby Papradno a koláčiky Janky Šamajovej

a rozbité sklenené fľaše. Bol by som rád, keby ste rešpektovali aj nariadenie riaditeľky školy o návštevnych hodinách ihriska, nestíhali ho, aby ho tam nemuseli dávať každý druhý deň.

Lekárska starostlivosť

Od augusta máme otvorenú zrekonštruovanú zubnú ambulanciu s novou pani doktorkou. Podarilo sa nám udržať aj detské oddelenie vďaka pomoci pána Steinera, riaditeľa nemocnice v Pov. Bystrici, aj keď nie v každodennej prevádzke. Podarilo sa nám nájsť i náhradu za obvodného lekára pre dospelých, takže som šťastný, že naše zdravotné stredisko zostáva zachované, a verím, že sa podarí rozšíriť aj rozsah poskytovaných služieb. Z obecného rozpočtu sme zafinancovali úpravy a vymalovanie interiérov a zamestnanci obce poopravovali omietky a nátery exteriéru. Ďakujem

tým členom obecného zastupiteľstva a tiež Zuzane Burdejovej a Milanovi Smädišovi, ktorí, aj keď bol deň voľna, prišli pomôcť pri upratovaní celého zdravotného strediska po maľovaní.

Optimalizácia nákladov v DSS

Do konca roka by sme chceli ešte vymeniť radiátory v domove sociálnych služieb aj s montážou termostatických hlavíc, nakoľko prevádzka tohto zariadenia nám robí starosti. Aj napriek miernemu zvýšeniu poplatku pre klientov z minulého roka, ktoré podľa vedenia zariadenia malo pokryť náklady, nedokáže zariadenie ani tento rok fungovať bez dotácie z obecného rozpočtu. Musíme hľadať nejaké riešenia, nakoľko nemôžeme dlhodobo doplácať na chod zariadenia z obecného rozpočtu. Čiastočne zvýšil náklady aj nákup dezinfekcií a ochranných prostriedkov z dôvodu vírusu, no navyše-

nie nákladov na prevádzku domova je vyššie. Musíme hľadať optimalizáciu nákladov a najsť riešenie, aby sa zariadenie nemuselo zatvoriť.

Menej peňazí z daní

Vplyv epidémie sa odráža v ekonomike a podľa prognóz dostaneme z podielových daní asi o 60 000 € menej, ako sme mali dostať. Nie je to malá suma, no vďaka dobrému hospodárstvu máme na rezervnom fonde čiastku z minulých rokov, ktorou dokážeme preklenúť toto zníženie, no nevieme, čo bude budúci rok, no z vyjadrení tejto vlády som skorej skeptický. Od nového roka máme zabezpečiť likvidáciu kuchynského odpadu, čo je ďalšie zvýšenie nákladov. Financovanie obcí by sa malo zmeniť a podstatnou časťou príjmu obcí by mal byť výber daní za pozemky a nehnuteľnosti, čím nás prinútiť zvýšiť dane. Je jednoduché kritizovať a riešiť

veci na sociálnych sieťach bez zodpovednosti, no prebrať zodpovednosť za chod celého štátu už nie je také jednoduché a potom sa prijímajú rozhodnutia a opatrenia, ktoré sú rozporuplné a každú chvíľu sa menia.

Ďakujem ochotným pomôcť

V závere chcem poďakovať všetkým, ktorí dokážu vždy pomôcť, keď to potrebujeme pri chode obce. Celému pedagogickému zboru a riaditeľke našej Základnej školy s materskou školou chcem popriať veľa energie, aby dali ten najlepší základ našim deťom do života a aby sme nemuseli meniť vyučovanie na domáce štúdium kvôli epidémii. No a všetkým pevné zdravie a nádej, že si na obecných dochod dáme nejakú zabiľáčkovú špecialitu a pohárik dobrej slivovice.

Ing. Roman Španihel

Nová zubná ambulancia v Papradne

Od 2. septembra funguje v Papradne nová zubná ambulancia. Pre túto zubnú ambulanciu bol určený obvod Papradno a Brvnište. Ambulancia prijíma po dohode aj nových pacientov z iných obvodov. Zubná ambulancia poskytuje zdravotnú starostlivosť ako zmluvná ambulancia všetkých zdravotných poisťovní. Z dôvodu mimoriadnej epidemiologickej situácie spôsobenej koronavírusom sa pacienti musia na vstupné vyšetrenie alebo ošetrenie objednávať výhradne telefonicky na tel. čísle 0948 730 876 podľa nasledujúceho rozvrhu: pondelok 7:00 - 8:00, utorok 9:30 - 10:30, streda až piatok 7:00 - 8:00. Pacienti s akútnym bolestivým stavom (s neznesiteľnými bolesťami, opuchmi) sa musia dopredu ohlasovať telefonicky na uvedenom tel. čísle, kde dostanú podrobnejšie informácie o dostavení sa na ošetrenie.

Zdravotná starostlivosť pre dospelých zostáva zachovaná

MUDr. Ján Gabriš k 31. augustu 2020 odišiel do starobného dôchodku. V obci Papradno zabezpečoval zdravotnú starostlivosť 36 rokov, za čo mu patrí veľká vďaka a úcta. Od tretieho septembrového týždňa začala v obci opäť fungovať všeobecná ambulancia pre dospelých. Zabezpečuje ju spoločnosť J & MS Medical, s.r.o. Odborný zástupca je MUDr. Jozef Krišťák a lekárom Andrii Karpevyh. Zatiaľ bude doktor v Papradne ordinovať 4 dni v týždni, z toho dva dni (pondelok, piatok) od 12.00 – 15.00. Časom bude zdravotná starostlivosť zabezpečená počas celého týždňa. Kontakty do ambulancie sú: 0908 699 659 a ambulancia.papradno@gmail.com. Žiadame občanov o zvýšenú trpezlivosť pri návštevách lekára, nakoľko je potrebné zabezpečiť evidenciu všetkých pacientov a súčasne vykonávať vyšetrenia akútnych stavov, predpisovanie liekov, výmenných lístkov a pod. Majme na mysli, že môžeme byť radi, že ambulancia zostala zachovaná a radšej si počkajme pár minút dlhšie v Papradne, ako cestovať do Považskej Bystrice či Púchova!

Deň	Ordinačné hodiny	
Pondelok	07:00 – 11:00	Ordinácia Domaniža
	12:00 – 15:00	Ordinácia Papradno
Utorok	07:00 – 11:00	Ordinácia Domaniža
Streda	07:00 – 07:30	ODBERY
	07:00 – 15:00	Ordinácia Papradno
Štvrtok	07:00 – 07:30	ODBERY
	07:00 – 15:00	Ordinácia Papradno
Piatok	07:00 – 11:00	Ordinácia Domaniža
	12:00 – 15:00	Ordinácia Papradno

Elektromobil nabijete aj pri obecnom úrade

Stojan pri bezbariérovom vchode do obecného úradu pútal pozornosť ľudí od júna. Tipy boli rôzne, no teraz je už zrejmé, na čo bude slúžiť. Poteší najmä majiteľov elektromobilov. Od začiatku augusta bola oficiálne spustená prevádzka novej verejne prístupnej nabíjacej stanice pre elektromobily. Financie na ň získala obec od Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky. Ide už o druhú nabíjaciu stanicu na podporu elektromobility. Prvá sa nachádza na Kolibe Papradno a využívajú ju cyklisti. Okrem týchto už fungujúcich nabíjajúcich staníc plánuje obec vybudovať nabíjačku pre elektrobicykle pri kultúrnom dome.

Matričné okienko

* Víťame vás

Lukáš Lališ
Klára Babiarová
Stanislav Cibulka
Filip Nemčík
Alex Illo
Lívia Hromadiková
Jakub Sapák
Oliver Gabriel
Juraj Dojčiak

Zomreli

Oľga Balušíková (1927) 22.7.
Anna Zduričková (1935) 23.7.
Ladislav Husárik (1938) 3.9.
Pavol Michel (1964) 6.9.
Vilma Nemčíková (1928) 7.9.
Paulína Abíková (1937) 11.9.
Oľga Moravíková (1959) 13.9.

Svadby

11.7.	5.9.
Marek Fortuník a Nina Bošková	Peter Šamaj a Paulína Haršányiová
25.7.	11.9.
Ing. Patrik Badač a MUDr. Denisa Hošťáková	Ľubomír Pacúch a Ing. Viera Zboranová
1.8.	19.9.
Ján Klabník a Tatiana Vachalíková	Martin Krajčoviech a Natália Palková
7.8.	26.9.
Jozef Kardoš a Ľudmila Ondrejíková	Jiří Vencliček a MUDr. Petra Gáciková

Barborská cesta

Čaro Banskej Bystrice utvára krásna príroda a v nej roztrúsené dedinky skromne ponúkajúce zaujímavé historické a kultúrne pamiatky. Rozhodli sme sa ich s kamarátmi preskúmať prostredníctvom turisticko-poznávacieho okruhu Barborská cesta.

Pomenovanie vzniklo po sv. Barbore – patrónke baníkov, ktorá zomrela vo veku 29 rokov. Cesta je rozdelená do deviatich etáp a obsahuje symbolických 29 zastavení. Cez lúky, lesné cesty či asfaltku nás prevedie známymi banskými mestami, ako je Zvolen, Banská Bystrica či Banská Štiavnica, a zavedie do kostolíkov, hradov, k hvezdární či do kúpeľov. Celý okruh o dĺžke takmer 190 km je možné zvládnuť za 9 – 10 dní.

Kostola sv. Jakuba v Medenom Hámore, kde sa kríži Barborská cesta so Svätajakubskou – Slovenskou Camino de San-

Pre ľahšiu orientáciu sme si za pár eur zakúpili malú knižku – sprievodcu po Barborskej ceste, ktorá stručne opisuje každú etapu, ponúka zopár zaujímavostí o jednotlivých zastaveniach, zobrazuje mapu s výškovým prevýšením a informácie o možnosti ubytovania a stravovania. Niekoľko prázdných miest v knižke slúži na pečiatky, ktoré sme počas cesty zbierali pri zastaveniach. Za 18 pečiatok dostane pútnik certifikát o absolvovaní cesty a má aj možnosť kúpiť si pamätnú mincu.

O čosi viac informácií obsahuje webová stránka, na ktorej sme si stiahli mapy jednotlivých etáp. Tie sa nám hodili v čase, kedy sme si neboli istí trasou, no väčšina cesty bola dobre značená. Barborská cesta je vhodná aj pre cyklistov, no my sme si zvolili pešiu variantu. Každý si svedomito zbalil to najvyhnutnejšie a s nadšením sme vyrazili z centra Banskej Bystrice. Špecifické turistické smerovníky v tvare veže s tromi oknami nás priviedli do

tiago. Cez Španiu Dolinu sme sa dostali až do Starých Hôr, známych ťažbou a spracovaním medenej rudy, o čom nás informovali tabule lemujúce turistický chodník.

Počasie nám prvú noc neprialo, aj preto sme rozhodli vrátiť naspäť a kým sa nám sušili stany, túlili sme sa uličkami Banskej Bystrice. Oddýchnuťi sme nasledujúce dni prešli niekoľko ďalších etáp. Obzreli sme si zrúcaninu Pustého hradu pri Zvolene, vyšli k hvezdární Vatrovka, prešli sa banskobystrickou Kalváriou zo 17. storočia, obdivovali artikulárny drevený kostol v Hronseku a mnoho iného. Okruh prechádza aj cez dedinu Sv. Anton, ktorá sa minulý rok v súťaži Dedina roka umiestnila za Papradnom na 2. mieste.

Aj keď sa nám nepodarilo prejsť celý okruh – predsa len, 10-kilová batožina dala niektorým z nás celkom zabrať, výlet sme si užili a verím, že niekedy dokončíme aj zvyšné etapy.

T. Lališová

Súťaž vo varení kotlíkových špecialít

Pekné slnečné dni tohto leta využili organizátori Pohostinstva Dalasu a zamestnanci materskej školy na zorganizovanie II. ročníka súťaže vo varení kotlíkových špecialít. Súťažilo celkovo 7 družstiev. Varili guláš segedínsky, hovädzý, držkový, z diviny a iné špeciality. Z Dalasu sa tento deň nešírila len vôňa gulášov, ale aj príjemná hudba. Ľudia si oddýchli, stretli sa s priateľmi.

Porota brala do úvahy chuť, farbu aj konzistenciu. Chuťové poháriky porotcov dostali poriadne zabrať. Oficiálnym víťazom boli dvaja starší páni z Plevníka, ale skutočnými víťazmi boli všetci. Všetky špeciality sa predali. Vybierané peniaze za predaj špecialít, ako aj z tomboly putovali pre deti do Materskej školy Papradno na hračky a učebné pomôcky. Ďakujeme všetkým, ktorí pomohli našim deťom.

Kolektív materskej školy

Vynovený prístrešok

Turistický prístrešok Podjavorníkom, ktorý sa nachádza pri hlavnej ceste pod Hotelom Podjavorník, má nový šat. Postarali sa o to zamestnanci obce Milan Smädiš, Miroslav Daniška a Vladimír Balušik. Prístrešok je nanovo natretý, opravené sú šindle na streche, okolie je upravené, a tak môže opäť plnohodnotne plniť svoju funkciu.

Rekonštrukcia kotolne viacúčelovej budovy Papradno. Náhrada výroby tepla z fosilných palív energiou z obnoviteľných zdrojov.

Duchovné slovo

Milí čitatelia, drahí bratia a sestry, vážení spoluobčania!

Obdobie po Veľkej noci je časom, kedy sa vyzdobí kostol na bielo a naši tretiačkovia majú svoj veľký deň, kedy prijmú do svojich srdc a životov najdôležitejšieho Host'a, Ježiša. Prvoprijímajúce deti sa učia a svojím životom svedčia o základných pravdách viery a tomu, čo prijatie Eucharistie obnáša, akú veľkú milosť nám dáva.

Eucharistia je darom Najsvätejšej Trojice. Spája nás s Kristom, daruje nám pokoj, robí nás duchovne čistými a približuje nás k iným ľuďom. Ježiš je skrze svoje Telo a svoju Krv s nami stále prítomný. Boh sa o nás stará, pozná naše potreby a robí všetko len pre nás. Dáva nám duchovnú potravu, Eucharistiu.

Eucharistia nás zjednocuje s Kristom, umožňuje nám žiť v Ježišovi Kristovi a necháva Ježiša Krista žiť v nás. Skrze Eucharistiu môžeme pociťovať blízkosť Ježiša, preto jej prijímanie je zdrojom a vrcholom života Cirkvi. Je ten najcennejší dar, ktorý Cirkev má. Cirkev žije vďaka Eucharistii. Ježiš Kristus sa nám v Eucharistii sám daruje. Ježiš nám sám v Evanjeliu sv. Jána hovorí: „Ja som chlieb života. Kto prichádza ku mne, nikdy nebude hladovať, a kto verí vo mňa, nikdy nebude žízniť. Ja som chlieb života,“ alebo „Ja som živý chlieb, ktorý zostúpil z neba. Kto bude jesť z tohto chleba, bude žiť naveky. A chlieb, ktorý ja dám, je moje telo za život sveta.“

Eucharistia ničí náš všedný hriech, očisťuje nás a dáva nám silu konať dobro. Eucharistia nás akoby prikrýva ochranným plášt'om, ktorý nás chráni pred smrteľným ťažkým hriechom. Zachováva, zveľaďuje a obnovuje náš život milosti prijatý v krste.

Eucharistia je vzťah, spája nás s Ježišom Kristom a našimi bratmi a sestrami. Nie je náhoda, že Ježiš hovorí pred všetkými svojimi učeníkmi: „Jedzte z neho všetci!“ Ježiš nás spája, dáva sa nám len a len v spoločenstve.

Eucharistia nám dáva pokoj a silu v úzkosti. Ak sa cítime premožený ťažkosťami v živote, Ježiš Kristus, ktorý k nám vstupuje v Eucharistii, nás posilňuje, pomáha nám vydržať a potešuje nás v úzkosti. Nie je dôležitejšia udalosť pre kresťana, ako prijať Ježiša a žiť s Ježišom.

Účinky Eucharistie môžeme zažívať stále, aj dnes! To, ako

prijmeme Ježiša, bude ovplyvňovať to, do akej miery dovolíme Ježišovi, aby pretvoril naše srdcia. Eucharistiu je treba prijímať s rešpektom, v úplnej sústreďenosti a s prosbou, aby nám Boh udelil všetky milosti obsiahnuté v Jeho Tele a Krvi.

Eucharistia je kráľovnou medzi sviatosťami, završuje ich. Je naplnením, je osobným stretnutím s Ježišom Kristom.

Dvere kostolov zostali otvorené. Dostali sme možnosť opäť a hlbšie sa pripútať k Bohu. Táto kríza, keď kostoly boli zatvorené, bola pre nás skúškou, ťažkým

obdobím. Aj naši tretiačkovia sa na dlho očakávaný deň museli dlhšie tešiť. Eucharistiu prijali až ako štvrtáci. O to viac však pripravenější. Počas dlhšieho čakania, ako býva zvykom, si mohli zhodnotiť svoje postoje, premyslieť udalosť, ktorá ich čaká. Celé leto boli v napätí. Teší ma, že vydržali vo svojich predsavzatiach, vytrvali v tejto ťažkej skúške. Teší ma to o to viac, že to boli malé deti, ktoré nám ukázali silu vôle, silu lásky, vytrvalosti a odhodlanosti. Ukázali, že čakať sa oplatí, všetko zlé sa pomíne. Leto prežili v očakávaní, čo sa bude ďalej diať, v neustálych skúškach, cvičeniach. Leto nebol pre nich oddych, ale cvičenie sa v disciplíne – nácvikoch. Vytrvali. Ich úsilie sa pretavilo v niečo krásne – v prijatí samotného Ježiša. To, čo prežívali vo svojich srdciach, bolo vidieť i navonok – radosť, spokojnosť, túžba. Počas omše spievali z celého srdca. Svoju radosť ukázali aj na ďakovnej omši po sv. prijímaní. Bolo po prvom svätom prijímaní, ale prišli. Prišli, aby prejavili vďaku, aby ukázali, že Ježiš je s nimi. Ukázali, ako sa s nimi spojil Ježiš, ako v nich prebýva – kto spieva, dvakrát sa modlí.

Prvé sv. prijímanie bolo tento rok veľmi symbolické. V utorok 15. septembra sme slávili Sedembolestnú Pannu Máriu. Panna Mária, Matka všetkých detí, prijala znova pod svoj ochranný plášť naše deti. Prvé sv. prijímanie sa konalo v období, keď si pripomínáme našu nebeskú Matku, ktorá nás už stáročia ochraňuje, pomáha nám vytrvať v ťažkostiach. Panna Mária, ktorá stála pri našom národe v ťažkých chvíľach, stojí pri nás i teraz. Stojí pri nás v každom čase, či už v zlom, alebo dobrom. Každé nové pokolenie si berie pod svoju ochranu. Dostali sme tú milosť, že Sedembolestná Panna Mária sa stala patrón-

sme mali byť my? A s vedomosťou, že je v nás Ježiš Kristus a ochraňuje nás naša Matka, Panna Mária.

Modlím sa za prvoprijímajúce deti, aby vo svojom odhodlaní vydržali. S deťmi máme pred sebou ešte pobožnosť deviatich prvých piatkov. Táto pobožnosť nám dáva 12 prisľúbení: dáva nám milosti a požehnanie, vnáša pokoj do rodín, potešuje nás v trápeniach, hriešnikom preukazuje milosrdenstvo a milosť, dodáva nám horlivosť, sľubuje nám, že v hodine smrti bude pri nás stáť Ježiš a nezomrieme bez milosti pokánia.

Pobožnosť si môžeme zopakovať aj viackrát v živote. Netyka

kou Slovenska, patrónkou Papradna, patrónkou nás.

Dostali sme veľavravné znamenie, symbol toho, že Panna Mária pri nás stojí, ochraňuje nás a znova nás prijíma pod svoju ochranu a pomáha nám vytrvať. Prvoprijímajúce deti sú v tomto období pre nás vzorom, Božím ukazovák, že Boh stojí stále pri nás. Neopúšťa nás ani v tomto období. Cez tých najmenších a najslabších nám ukazuje, že všetky nástrahy a ťažkosti života sa raz pomínú. Vo svojej Eucharistii nám dáva silu vydržať všetko. Aj keď sme plní očakávaní, plní neistoty, čo bude ďalej, Eucharistia nám dáva silu vytrvať. Deti vytrvali, o čo silnejší by

sa len deti. Ježiš pozýva nás všetkých, nás všetkých chce pri sebe v nebi. Vie, že sme slabí, nemáme istotu a Zlo je silné. Preto nám pomáha, dáva nám svoje Telo a Krv, svoju Matku a iné rôzne prostriedky (pobožnosti, modlitbu posvätného ruženca a iné). Sme pozvaní aj my. Deti nám dali príklad, ukážme deťom, že aj my máme silu. Buďme im príkladom. Ukážme im, že dospievaním sa sila nestráca, ale skôr narastá. Ukážme im, že hodnoty, ktorým sa učia, sú reálne, sú aj našimi hodnotami.

Modlím sa za vás a vyprosujem nebeského Otca o dar vytrvalosti pre našu farnosť.

vdp. Martin Hruška

Svätá omša Pod Suchou 15. septembra 2020.

VIVAT PODŽIARAN

Do konca decembra musíme veľa stihnúť...

Ani sme sa nenazdali a jeseň znova klope na dvere. Leto, aj keď nebolo až také bohaté na vystúpenia ako tie minulé, nás predsa len zaviedlo všelikde. Aj tam, kde sme ešte nevystupovali.

Po dlhých 138 dňoch, čo sa u nás naposledy konalo kultúrne podujatie, sme s radosťou 12. júla privítali u nás kamarátov folkloristov, ktorých spájajú nielen Javorníky, folklór, tradície, ale najmä úcta k dedičstvu svojich predkov a túžba zachovať ho pre ďalšie generácie. V programe, ktorý sme pripravili s obcou Papradno v spolupráci s Považským osvetovým strediskom v Považskej Bystrici, sa predstavili deti z materskej školy, DFSK Podžiaranček, známe folklórne kolektívy: FSK a LH Javorníček z Hvozdnice, FSK Bukoviny z Brvnišťa a my i sólisti Jožko Pobočík z Brvnišťa a manželka Janka a Milan Jankoviechovci z Jasenice. Ako hosť v programe vystúpila LH Tomanovci z Praznova. Celé podujatie sa nieslo v duchu dobrej nálady a radosti z toho, že sme sa opäť stretli. A my sme, ako vždy, všeličo vymysleli: krátku scénu o tom, ako vtáčence spievajú, ale predstavili sme sa aj netradične – ako tanečníci. Vďaka Jurom Jakubíkovcom z Hvozdnice, ktorí nám už dlho pri všeličom pomáhajú, sme sa naučili tancovať tanec Konope a Zuzka Mahútová nám ho pomohla docvičiť. Viem, že máme ešte „malé“ rezervy, ale určite to pôjde čím ďalej tým lepšie. A tak sa zlatými písmenami tento deň zapíše do histórie Podžiaranu ako naše

premiérové tanečné vystúpenie a obnovenie tancov z Papradna. A aby som nezabudla, ešteže máme tých Hvozdničianov. Lebo veď by sme sa pri tej poslednej piesni – Štyri chodníčky pod Javorníčky – hádam aj pohádali... Tak sme si opäť radšej spoločne zaspievali všetky tri verzie tejto krásnej piesne.

Verím, že krásne piesne, spev, scény i hovorené slovo ešte dlho zostanú v pamäti všetkých, ktorí spoločne s nami strávili po dlhom čase podujatie plné folklóru a stretnutí s priateľmi v príjemnom prostredí papradnianskeho amfiteátra a javorníckych vrchov. Počas podujatia boli predstavené aj tradičné pastierske nástroje, kroje a krojové súčasti, ktoré boli podporené v rámci projektu OTTITÁ POTITÁ – hudobno-spevné tradície FSK Podžiaran Papradno, ktorý z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia.

Týždeň nato sme sa vybrali na „náštevku“ do Hvozdnice, kde sme zaspievali a zahrli reprízu nášho hodového programu Z rozprávky do rozprávky. A aj keď ešte s rôznymi opatreniami v hľadisku, rozveselili sme ich, ale aj seba. Ako inak, zase sme si všeličo dovymýšľali, tak je každá repríza zároveň premiérou. V auguste naše kroky viedli na dve vystúpenia. To prvé bolo v Nedožeroch – Brezanoch pri Prievidzi. Už sme sa tam toľké roky chystali a konečne to tento rok vyšlo. Spevy zneli prekrásne, aj sme im naše nárečie predstavili a scénu zahrli, no vytiahli sme zase niečo nové, aj keď nie tradičné. Keďže u nás

nemáme zatiaľ klasickú husľovú hudbu :-)) a píšťalky sú našou súčasťou, naučili sme sa hrať na všetky nástroje píšťalkovej muziky. Už aj na Vianočnom koncerte sme ju vytiahli, no pri Prievidzi vyznela asi ešte krajšie. Do toho Samko Šaržík aj na drumblí zahrál – to bola paráda! Sme si vedomí toho, že takáto muzička nemá s tradičným folklórom nič spoločné, no určite obohatí naše bežné vystúpenia.

Tým tradičným sme sa predstavili vo Zvolene. Aj keď nie na zámku, ako bolo prvotne plánované, ale v kultúrnom dome zazneli naše krásne ľahavé piesne, nástroje a na vyžiadanie aj hra na lístku, ktorú skvele predviedli Dara Hikaníková a Tibor Jurčík. Zahráť na lístku, to asi málokto vie, ale zahráť dvojhlasne... To vedia len títo naši dvaja. Od Adi Jágerovej sme si vyslúžili samé slová pochvaly a veľmi sa tešila, že sme prišli ako hlavný hosť celého podujatia. Zaspomínali sme si aj na program Zvon a dohodli sme sa, že keď to okolnosti dovoľia, určite radi k nám do Papradna zavítajú.

Veru, veru, pekné leto to bolo! Aj u Emy na ranči sme boli a zase sme si na výbornej pizzí pochutnali aj zaspievali. A ešte v júni

sme našu Barču vypravovali do manželského života. Tak im ešte raz prajeme veľa lásky.

A čo chystáme? Všeličo. Dokončujeme kroje, pripravujeme sa na natáčanie troch relácií pre TV Folklorika (určite dáme vedieť, keď ich budú vysielat'), ale hlavne cvičíme piesne na dlho pripravované dvojCD. A keby len to. So Zuzkou Burdejovou sme podali vo februári na Ministerstvo kultúry projekty. S radosťou môžeme povedať, že prešli, a tak sa dočkáme reedície publikácie Autentické hodnoty v Javorníkoch ukryté, ktorá bude doplnená o trojhlasný spev v oblasti Javorníkov, a vydania už spomínaného dvojCD. Tak nám držte palce, aby sme to do konca decembra všetko stihli.

Aj keď máme radosť zo všeličoho, je nám strašne ľúto, že sme sa museli rozlúčiť s našou dlhoročnou členkou Pavuľkou Abíkovou. Ďakujeme, že sme si spolu mohli zaspievať, ďakujeme, že nás aj deti toľkému naučila. Veríme, že si už tam hore vyspevuje s ostatnými Podžiarancami aj tú jej obľúbenú – Vyrvostol mi pod ojkankom hrebíček. Pavuľka, navždy zostaneš v našich srdciach.

Lenka Jandušíková

Najznámejšie rody v Papradne

Lacko

Meno Lacko je u nás novšie, ale ináč je rozšírené po celom Slovensku. K nám sa dostalo niekedy medzi rokmi 1800 – 1850. V roku 1855 sa spomína Štefan Lacko, v roku 1874 v Krivažoviech hoštáku bývajú Jozef Lacko a Jakub Lacko. Tento rod zapustil u nás korene a trvá dodnes. (Podľa Š. Meliša)

Štefan Lacko

To, že rod Lackovcov u nás nie je starý, nám potvrdil aj vnuk Agneše Lackovej – Turičikovej. Pri pátraní po svojich predkoch sa dostal len po rok 1800. Do rodiny Agneše Lackovej, v – Turičikovej, patrili ešte sestry Mária a Paulína a bratia Štefan a Pavol. Ich rodičmi boli Ján Lacko a Mária Kuková. Štefan Lacko s manž. Karolínou Zendekovou bývali na hornom konci dediny v Díškoviech grunte. Ich dve deti – Helena a Viktor žili aj zomreli mimo Papradna (Helena v Jasenici, Viktor v Považskej Teplej). V rodičovskom dome zostal len najmladší Albín. Tu býva dodnes aj so svojou rodinou (manž. Mária + dcéra).

Pavol Lacko a Rozália Harišová žili Pod Holým vrškom. Ich deti – Františka, Kamila, Ivan a Pavol sa usadili v Papradne, len Mária odišla na Moravu. Ivan zomrel mladý a zomreli aj sestry Františka a Kamila. Zostal len najmladší Pavol. Jeho deti sa z Papradna odsťahovali, takže v súčasnej dobe tu žije už len s manž. Annou.

V Papradne nájdeme ešte jednu rodinu Lackovcov. Žije na Košiaroch v dome, ktorý Jozef Lacko odkúpil od firmy, ktorá prevádzkala ťažbu kameňa počas regulácie Papradnianskej. Jozef Lacko s manž. Helenou Holienčíkovou vychovali 11 detí. Zomrel v roku 2006, ale jeho 94 – ročná manž. žije spolu s rodinou jednej dcé-

ry v rodinnom dome. Z pôvodne početnej rodiny meno Lacko zostalo v Papradne len matke Helene a jednému zo synov.

Lališ

V Papradne starý rod. Dostal sa k nám ešte pred rokom 1700. V roku 1770 už boli Lališovci početní: Štefan Lališ, Ondrej Lališ, Martin Lališ, Ondrej Lališík a Michal Lališík. Po založení farnosti v roku 1740 sú v matrikách zapisovaní na prvých stránkach. V roku 1780 sa spomínajú: Ondrej, Martin a Michal Lališ, v roku 1855 Vendel Lališ. V roku 1874 bývali: v Tulajoviech hoštáku Štefan Lališ, v Urbanoviech hoštáku Vendel Lališ a vo Vazkizcoviech hoštáku Štefan Lališ. Tento rod je i dnes početný. Jedna vetva Lališovcov v osade Podžiar mala prezývku Kuraň – Kuraník. Podobné meno u nás bolo Lálík, ale toto sa postupne vytratilo. (Podľa Š. Meliša)

Lališovci žili v dedine, ale početné zastúpenie mali aj v Horách. V osade Žihľavy mal pekný dom postavený Jozef Lališ, prezývaný Kolenom. Popravili ho partizáni. Údajne preto, že bol členom HG. Zostala po ňom manž. Karolína Grupáčová a šesť malých detí. Zomrela v roku 1964. V Malom Jastrabí U Lališvo mal trvalý pobyt iný Lališ – Štefan s manž. Antóniou Šimaríkovou a deťmi – Augustínom, Máriou, Matildou, Albínou, Ivanom, Jánom a Ladislavom. Neskoršie si kúpili dom v Papradne.

Viacere rodiny Lališovcov bývali v osade Podžiar. O osade sme už písali. Možno menej známa skutočnosť je, že patrila do Vazkizcoviech hoštáku. S menom Juraj Vakizejčík sme sa prvýkrát stretli až v zozname poddaných v roku 1718. V urbároch bytčianskeho panstva zo 17. stor. sa toto nezvyčajné meno nevyskytuje, ba nenachádza sa ani v nasledujúcich zápisoch. Kto bol Juraj Vakizejčík, nevieme, možno jeden zo zakladateľov osady. Chceme ešte podotknúť, že všetko, čo sme písali o osade, sme prebrali od Gašpara Michalíka a nič si nevymysleli. Meno Lališ nebolo v minulosti v osade nejak rozšírené. Podľa zoznamu obyvateľov Papradna z roku 1916 tu mal trvalý pobyt zapísaný len Štefan Lališ. No možné je, že v dome bývali viaceré rodiny. Ostatné mená ako Jurkemík, Michalík aj ďalšie boli

už vtedy v osade početnejšie.

Ako všetky osady v našich horách aj Podžiar sa od polovice minulého stor. začína vyludňovať. Mladí sa postupne sťahujú do dediny a niektorí aj ďalej. K Lališovcom, ktorí tu bývali najdlhšie, patrili rodiny Štefana a Veroniky Lališovej, Rudolfa Lališa, Ondreja Lališa a Karola Lališa. Všetky rodiny bývali U Horných. K deťom Veroniky Lališovej a Štefana patrili: Adam, Rudolf, Pavol, Klement, Ľudmila a Júlia. Rudolf Lališ a Františka Jurkemíková Ľapatka mali len jednu dcéru Emíliu a tá sa vydala do Žiliny. Karol Lališ sa oženil

dvakrát. S prvou ženou mal jednu dcéru, s druhou ženou Máriou Zolejčkovou syna Ľudovíta a štyri dcéry – Karolínu, Annu, Veroniku a Alžbetu. Ondrejovi Lališovi a Márii Jurkemíkovej sa narodili traja synovia – Alexander, Matúš a Dominik a štyri dcéry – Viktória, Agneša, Rozália a Mária. Adam Lališ a Františka Balušíková, ktorí chodili Podžiar bačovať, mali tri dcéry – Kamilu, Albínu, Gizelu.

V súčasnej dobe z pôvodných obyvateľov Podžiaru žije v Papradne s menom Lališ už len Ondrejov syn Matúš. Okrem neho ešte jeho sestra Mária, v. Hojdičková, dve Karolove dcéry – Helena, v. Turičiková, a Karolína, v. Kopúniková; a Adamova dcéra Albína, v. Grajcaríková. Dominik

Ignác Lališ a sestry Matilda a Filoména.

Hore zľava: Šandor, Domino, Matúš Lališ. Dolu zľava: Viktora, Mária, mama Mária rod. Jurkemíková, Agata, Rózka.

sa oženil do Brvnišťa a tu aj žije. Deti Podžiarancov sa už rodili v dedine. K tým, ktoré v Papradne aj zostali, patria Matúšovi synovia Anton a Štefan s rodinami a jedna dcéra. Na Majeri si postavil dom Štefan, syn Pavla Lališa a Karolíny Majčínikovej. Tu žije aj s rodinou. Jeho brat Dušan (Harakiri) je slobodný a býva v Papradne, ostatní súrodenci sa odsťahovali.

Rod Lališovcov, ako to už uviedol Š. Meliš, bol a aj je početný. Na trvalý pobyt je dnes u nás prihlásených **40 osôb**. Priamo v Papradne žili dve rodiny – Jozef Lališ s Máriou Klabníkovou a František Lališ s Teréziou Kališkovou. Jozef Lališ kúpil od Žida Deutelbauma na dolnom konci dediny veľký dom, do ktorého sa presťahoval aj s rodinou – synmi Jozefom, Vendelínom, Ignácom a dcérami Matildou, Helenou, Martou a Filomérou. V súčasnej dobe žije už len Filoména, v. Hrošková. Všetky jeho deti sa usadili v Papradne, ale ich potomkovia už nie. Z detí Jozefa a Heleny Hausnerovej (Alfonz, Jarolím, Anastázia, Emília, Anton, Miroslav) zostali v Papradne len Jarolím a Anton. Obidvaja už zomreli. Jarolím slobodný a bezdetný v roku 2005, Anton v roku 2016. Zostala po ňom manželka Marta Santusová a rodina. Druhý Jozefov syn Vendelín a Mária Strašíková mali troch synov – Štefana, Jána a Ivana. V Papradne žije Ján s manželkou a rodina po synovi Ivanovi. Najmladší zo súrodencov Ignác (učiteľ, organista) zomrel v roku 2014. Zostala po ňom manželka Albína Santusová a traja synovia. Ľubomír je slobodný, no Stanislav má s manželkou. Vierkou dvoch synov už aj s vlastnými rodinami, ktoré žijú v Papradne. Tretí syn Jozef je ženatý na Orave, jeho syn František už druhým rokom býva s manželkou a synom v Papradne.

František Lališ a Terézia Kališková mali dvoch synov – Alojza

a Antona a dve dcéry – Kamilu, v. Turičíková, a Apolienu, ktorá sa vydala do Brvnišťa. Alojz a Mária Pacúchová zomreli bezdetní. Anton zomrel v roku 1998, zostala po ňom manželka Ľudmila Levčíková a jediný syn Vlado s rodinou.

Lapúnik

Aj tento rod je u nás starý. Už v roku 1770 tu boli Štefan Lapúnik a Martin Lapúnik. V roku 1874 sú zapísaní v Turkoviech grunte Juraj Lapúnik, František Lapúnik, Adam a Jozef Lapúnik, Baltazár Lapúnik a Leopold Lapúnik. Lapúnikovci sú v Papradne dodnes. Majú aj prezývku Žitňák a Křížľan. Predok Žitňakovcov je v roku 1800 zapísaný ako Žitňan. (Podľa Š. Meliša)

K dvom prezývkam Lapúnikovcov pribudli ešte dve ďalšie – Bodziník a Kosceľný. K Žitňakovcom v Papradne patrili bratia Karol a Milan a ich príbuzný Ignác; prezývka Křížľan patrila Jozefovi Lapúnikovi; prezývka Bodziník Rudovi Lapúnikovi a Kosceľný bol František Lapúnik. Bratia Karol a Milan Lapúnikovci, ani ich sestra Ľudmila už nežijú. Karol zomrel v roku 2013 a jeho manželka Helena Brezničanová v roku 1999. Milan sa po smrti svojej manželky Blaženy Malinikovej nešťastnou náhodou utopil pri zdravotnom stredisku. V Papradne nezostali ani ich deti. Ignác Lapúnik s manželkou Amáliou Pavlíkovou bývali na Záhradách. Z ich detí žije v Papradne len dcéra Marta, v. Balušíková, a syn Rudo s rodinou.

Rudo Lapúnik – Bodziník s manželkou Annou Sirejovou, ktorá pochádzala zo Štiavnika, vychovali päť synov – Jána, Dušana, Rudolfa, Milana a Jaroslava. Synovia boli vysokí a urastení ako otec Rudo, ale povedzme, že nie vždy žili v súlade so zákonom. Všetci zomreli predčasne. V Papradne po nich nezostal nikto. Jozef Lapúnik – Křížľan býval na hornom konci dediny v

Ferdin Hamárik a Kamila Levčíková.

Díškoviech grunte v dome, ktorý jeho svokor Štefan Jurčík kúpil od Žida Kugela. Aj on a manželka Alžbeta Jurčíková mali len synov – Jozefa, Jána, Mariana a Richarda. Richard zahynul pri vlakovom nešťastí v roku 1986. Mal len 23 rokov. Zomrel aj Ján a Jozef. Do rodičovského domu sa sporadicky vracia len syn Marian, ale trvalý pobyt má v Čechách.

František Lapúnik si vyslúžil prezývku Kosceľný preto, že robil v našom kostole dlhé roky kostolníka. Prezývka prešla aj na jeho deti. K deťom Františka a Márie Balušíkovej patrili synovia Tomáš, Jozef a Pavol a dcéry Matilda a Kristína. Tomáš zomrel slobodný a bezdetný v roku 1998, postihnutá „malá Matilka“ skončila niekde v ústave. Zomreli aj bratia Pavol a Jozef, ktorí žili na Záhradách. Pavol v roku 2008 a Jozef, známy fotograf, v roku 2010. V Papradne zostali ich rodiny.

Levčík

Už v roku 1770 sa spomína Jano Levčík. Rod sa postupne rozšíril. V roku 1855 sú zapísaní Juraj, Jakub, Vincent a Ján Levčík. Levčíkovci majú aj prezývky, napr. Levčík – Prosnan, ktorý mohol mať nejakého predka z Prosného. V horách pod Javorníkmi sa nachádza osada Levčovce, U Levčov. Tento rod sa zachoval v Papradne dodnes. Príezvisko je známe vo variantoch Levčík, Levčo i Levko. (Podľa Š. Meliša)

V osade Levčovce žil v rokoch 1916 – 1992 Karol Levčík, syn Františka a Antónie Hrebíčikovej. Jeho manželka Paulína Michvocíková zomrela v roku 2005. Ďalší Levčík žil v osade U Dukáta. František, s prezývkou Dukát (1914 – 1973), a Agneša Brezničanová zomreli bezdetní. Podobnú prezývku – Dukáčik mal Alojz Levčík, ten ale býval v Papradne. S manželkou Rozáliou Mikudíkovou mali tri deti, ktoré po smrti otca v roku 1993 rodičovský dom predali a odsťahovali sa. S prezývkou Prosnan žil u nás Milan Levčík, syn Štefana a Františky Šupolíkovvej. Zomrel v roku 1985 a jeho manželka Oľga Žilínčíková v roku 2016. Pokračovateľom rodiny je syn Vladimír, ktorý s manželkou Erikou Beníkovou a rodinou býva v Papradne.

Početná rodina Levčíkovcov patrila Jozefovi a Veronike Baštekovej. Spolu vychovali desať detí – Ľudmilu, Kamilu, Helenu, Jána, Albínu, Vendelína, Regínu, Vincenta, Ladislava a Martu. Okrem Albíny, Vincenta a Marty ostatní zostali v Papradne. Helena a Vendelín zomreli slobodní a bezdetní a Ján v roku 2015. Zostala po ňom manželka Anna Krátka a syn Marek. A meno Levčík z tejto rodiny v Papradne patrí ešte Ladislavovi a jeho rodine. K známym Levčíkovcom v Papradne patrili aj bratia Jozef a Ján, synovia Alexandra Levčíka. Obaja zomreli náhle a predčasne. Ján v roku 2017 a Jozef v roku 2019. Zostali po nich manželky s rodinami.

Magda a Ambro Balušíkovci

František a Jozef Lapúnik.

ČERIEPKY z Podjavorníka

Ľudo Putaj

Keď som sa snažil získať súhlas s uverejnením článku a viac informácií o Ľudovi, tak jeden z jeho mladších nasledovníkov z rodiny ma tak trochu vehementne usmernil a poopravil, že aký Putaj, asi Kľabník nie?!?! Ja som si vtedy sám pre seba tak provokačne pomyslel: Kľabníko je...ale Ľudo Putaj bol len jeden!

Ja som dovtedy vlastne ani nevedel jeho priezvisko. Ja sám a vlastne všetci ľudia Podjavorníkom ho poznali pod menom Ľudo Putaj. Až teraz som pochopil, prečo vtedy v detstve, keď som ho pri stretnutí Podjavorníkom oslovoval „pán Putaj“, on sa vždy tak blahosklonne usmial popod fúzy. Ale nikdy ma neopravil ani nahnevane nezahriakol. Preto si myslím, že mu to nevadilo. Možno si vtedy povedal, že tak volali aj môjho otca, aj môjho deda, tak asi by som mal byť na takéto prímenie aj pyšný, lebo šak je to súčasť mojej rodinnej histórie...

Ľudo (1927-1993) bol Brvnišťan. Možno by niekto namietal, že prečo o ňom píšem, keď nebol ani z Papradna, ani z Podjavorníka. No preto, lebo jeho otec pochádzal z Papradna a Ľudov život bol dlhodobo spätý s našim Podjavorníkom. Po rodičoch bol naviazaný aj na lokalitu Pri skale, ale najviac sa zdržiaval v brvništskej Ráztokke, kde mali rodičovský bačov po otcovi.

Ľudo mal od malého chlapca záujem o kone. Ako mnohí iní v našom kraji po skončení školskej dochádzky automaticky zostal pracovať s rodičmi na gazdovstve. Neskôr po dovŕšení dospelosti sa zamestnal u Štátnych lesov ako závozník pri zväžaní dreva pásakom. Potom, keď Štátne lesy kúpili kone, jeho dlhoročný záujem automaticky vyústil do situácie, že začal pracovať s koňom pri približovaní dreva v lokalitách, kde sa pásak nedostal. Bol to jeho život. Možno preto ho robota v pracovnej dobe neunavila, ale po poobediach a odvečerach na jar a na jeseň navyše chodil Podjavorníkom orať každému, kto to potreboval. Alebo hocikedy doviezť drevo na kúrenie. Bolo určité obdobie, možno celé osemdesiate roky minulého storočia, keď bol „dvorným furmanom“ Podjavorničanov, lebo každý ho automaticky volal na oračku alebo furmanku s palivovým drevom. Raz, keď nám zaorával (zemianky), mi pri jedle po oračke povedal, že on to ani neberie ako

robotu, ale ako záľubu. Pamätám si, ako raz pri zaorávaní mu naša mama hovorila, že tú poslednú brázdu už nemusí orať, že nech s tým koňom zbytočne „necofá“ a nekrúti sa na mieste. On zareagoval, že robota má byť dokončená a že on nechce peniaze zadarmo, že on to nevie odfláknúť. Možno pre toto ho každý volal a možno aj preto, že sa k ľuďom z Podjavorníka správal férovo a seriózne. Ale vraj rád tieto veci robil aj doma vo svojej rodine. Robota na roli alebo nachykanie dreva na zimu bola jeho doména a vždy sa o to postaral tak, že ostatní nemali s tým žiadne starosti.

Snáď by s koňom furmanil ešte dlhší čas, keby sa jedného smolného dňa nestalo, že sa pri práci v lese jeho koník dolámal. Bolo to pre neho veľké nešťastie, možno väčšie ako keby sa dolámal sám. Ku koňovi sa už potom nevrátil a skončil tam, kde v lese začínal, pri práci s pásovým traktorom pri Károlovi Chuchmákovi, ktorý pracoval ako strojník s pásakom dlhý kus života a o ktorom by tiež bolo treba raz napísať.

Mne osobne utkvelo v pamäti niekoľko osobných zážitkov s Ľudom. Najviac asi ten, keď videl plamienky v mojich očiach, ako pri práci poháňal svojho koňa. Strašne ma to lákalo. A on to vycítil a raz, keď sme sťahovali nejaké drevo na palivo, dal mi „zapoháňač“. Nikdy nezabudnem na ten pocit, keď mi požičal svoje opraty a keď ma jeho kôň na slovo poslúchal, hoci ma nepoznal. Zaujímavé bolo, že som vtedy akosi automaticky vedel, kde je „čihi“ a kde „haťa“. Zdá sa mi, že ma to nikdy nikto neučil. Akoby som to mal v krvi. A najviac som bol pyšný, keď mi povedal: „Je to vidno, že si synom furmana, šak ty poháňaš jako starý chlap!“ Od tých čias si ma kúpil úplne. Neskôr, keď som už bol skoro dospelý, možno z vďačnosti a úcty, sme si pri stretnutí automaticky potriasli rukami a vždy vtedy som si znovu a znovu uvedomil tie mozoľnaté a žilovaté ručiská. A mal som vtedy taký pocit, že aj on si rád so

mnou potriasol rukou. Mal som pocit, že tá akási sympatia tam bola vzájomná.

lnokedy si pamätám, ako cestou do Ráztoky za jazdy zoskočil z koňa a vošiel do obchodu: „Dzescac centimetrí inoveckej, štyri rožky a dvoje pivá.“ Zdalo sa, že sa ani nezastavil. O dve minúty už vychádzal z obchodu a so slovami hííí alebo hiijóó naskočil na voz jachal do Ráztoky.

Raz zas som sa nahlas začudoval, akú má silu, keď jednou rukou držal opraty a druhou rukou preložil škobták (obracací pluh) z brázdy do brázdy. On, že to je nič, to má vraj od roboty. A hneď dodal, že sa kedysi v dedine stavil s chlapmi o 500 korún, že odtiahne alebo odnesie (presne

si nepamätám) na nejakú vzdialenosť sud piva. Nikto tomu vraj neveril, ale on tých 500 korún vyhral!

Nieko by možno povedal, že Ľudo bol taký obyčajný neohrabaný hromotík, furman a drevorubač. Ja mám však iný názor. Môj tato bol tiež obyčajný furman a drevorubač a neskôr kurič v uhoľnej kotolni. Teda tiež žiadny luxusný kádrový profil. A aj tak si myslím doteraz, že to bol jeden z najmúdrejších ľudí, akých som v živote poznal, aj keď nemal prakticky žiadne formálne vzdelanie. A rovnako sa mi ľúbil aj Ľudo. Mám totiž rád chlapov, ktorí vedia strieľať obidvoma rukami, ak mi rozumiete, ako to myslím...

Jozef Trulík

Jeseň bola bohatá nielen pre hubárov, ale po dlhšom čase bolo dostatok aj lieskových orechov.

Hasiči z Papradna zasahovali 30. augusta pri odstraňovaní strojov po veternej kalamite pod Ostravicami.

Odpady nepatria do prírody

Naše doliny a potôčky sú krásne, ale niektorí si ich stále zamieňajú za skládku odpadov. Tu už pomôžu len kamery, aby si takíto nezodpovední občania uvedomili, že odpadky patria na skládku, do kontajnerov, na zberný dvor a nie do prírody. Záber je z Koškovca.

Za krásami a oddychom nielen do zahraničia

Netreba cestovať tisíce kilometrov, aby ste ulahodili telu i duši. Stačí sa vybrať na potulky po našom krásnom Slovensku. A nemusia to byť iba naše vychytené lokality. Slovensko vám poskytne tisíce krás, len ich treba objaviť. Ponúkame vám niekoľko možností, ktoré vás určite nesklamú.

Socha Spasiteľa v Kline

Ak si chcete dopriať príjemnú vychádzku s úžasným výhľadom, navštívte jedno z najkrajších miest Slovenska – sochu Spasiteľa, kópiu slávnej sochy v Rio de Janeiro. Týči sa nad oravskou dedinkou Klin. Socha má výšku 9,5 m, hmotnosť 23 ton a rozpažené ruky, ktoré majú ochraňovať celú Oravu, sú široké 7 m. Jej okolie je krásne upravené – sú tu lavičky, altánok plný obrazov s náboženskou tematikou a množstvo kvetov. K soche sa dá dostať autom.

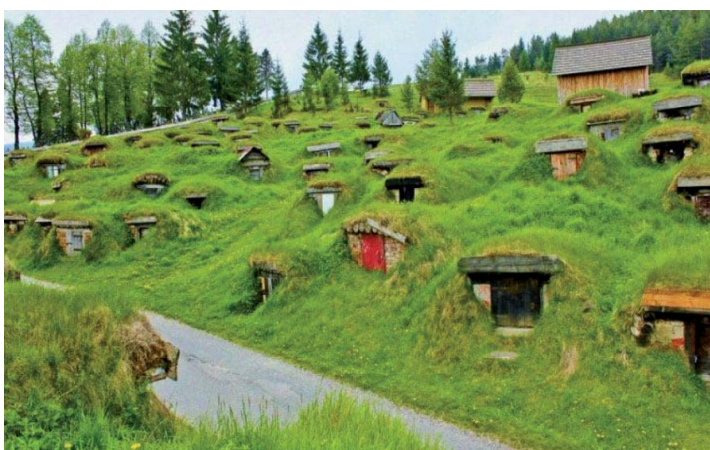

Odtiaľto je len na skok Oravská priehrada so Slanickým ostrovom umenia a Námestovo. Mesto vám ponúkne zábavu pre deti v Kinderlande, ďalej zábavu na Ranči u Edyho (jazda na koni, kurzy jazdenia, v lete sa povozíte na koči, v zime na saniach a posedieť si môžete v rančerskej reštaurácii) a možno vás osloví jazda obrneným transportérom BVP. Vozidlo môžete kúsok aj samostatne riadiť pod dohľadom skúseného inštruktora.

Liptovská Teplička

Nachádzajú sa tu desiatky pivníc, ktoré sa podobajú na obydlia na Novom Zélande – sú zasadené priamo do miestnych svahov. Ak patríte k priaznivcom Tolkienových príbehov, v tejto lokalite sa vám určite bude páčiť.

Rozprávkový les

Neďaleko Strečna v obci Nezbudská Lúčka otvára svoje brány našim najmenším Rozprávkový les s množstvom postavičiek zo slovenských i zahraničných rozprávok. Deti sa zabavia aj na detskom ihrisku a určite ich zaujme minifarma so živými zvieratkami.

Hrad Strečno

Pri cestovaní za históriou navštívte známy hrad Strečno, ktorého zrúcanina sa vypína na vápencovom brale nad riekou Váh neďaleko Žiliny. Táto zrúcanina, v minulosti najbezpečnejšia pevnosť Považia, bola zrekonštruovaná. Nachádza sa v nej múzeum dejín hradu a expozícia venovaná Žofii Bosniackej, ktorá na hrade žila. Pod hradom je postavená stredoveká dedinka PASEKA z piatich kompletne vybavených domčekov so slamenými strechami – dom stredovekého pekára, rybára, liečiteľky, útulne pre pútnikov. Nachádza sa tu aj funkčná zvonica a studňa.

Plte na Váhu

Po prehliadke hradu a dedinky Paseka si doprajte oddych na plavbe plťami po Váhu. Plavbu vám spríjemní rozprávanie a odborný výklad pltníkov oblečených v ľudových krojoch o vzniku pltníctva, o histórii hradu Strečno a pridajú aj zaujímavé príhody z tohto okolia. Počas ich rozprávania môžete obdivovať nádhernú prírodu a tajomné zákutia rieky Váh.

Katakomy pod Žilinou

Viete, že pod Mariánskym námestím v Žiline sa nachádzajú „mestské katakomby“? V minulosti tu miestni pochovávali mŕtvych, neskôr skladovali potraviny a počas druhej svetovej vojny ukrývali deti židovského pôvodu. Na prehliadku katakomb sa treba dopredu nahlásiť.

ZŠ s MŠ Papradno

Pohľad na rok minulý

V školskom roku 2019/20 Základnú školu v Papradne navštevovalo 183 žiakov v 10 triedach (2 triedy boli prvákov). ZŠ s MŠ pracovala pod vedením Mgr. Heleny Janasovej, riaditeľky školy, Mgr. Ľubice Sokolíkovej, ZRŠ pre ZŠ, a Heleny Gardoňovej, ZRŠ pre MŠ. Vedomosti žiakom odovzdávalo 19 pedagogických pracovníkov (16 učiteľov, 2 vychovávateľky a 1 asistentka učiteľa; z toho 6 na znížený úväzok) a 13 správnych zamestnancov (2 ekonomické pracovníčky, 2 školníci, 3 upratovačky, 6 pracovníkov v ŠJ – pre ZŠ i MŠ; z toho 6 na znížený úväzok) sa staralo o ich príjemný pobyt v škole. V popoludňajších hodinách sa mohli žiaci realizovať v dvoch oddeleniach ŠKD, v 11 záujmových krúžkoch i v ZUŠ I. W. Kráľa (výtvarný odbor) a v súkromnej ZUŠ manželov Karďošovcov (hudobný a tanečný odbor) a mali k dispozícii školský športový areál a dopravné ihrisko nielen cez školský rok, ale i počas prázdnin.

Aktivity zastavil vírus

Žiaci sa počas školského roka až do 16. marca 2020 zapájali do aktivít poriadaných školou a reprezentovali školu na verejnosti hodnotným kultúrnym programom na akciách, ktoré poriadal Obecný úrad v Papradne. Z nich spomenieme: návšteva žiakov ŠKD v Domove dôchodcov, detský karneval, Vianočný koncert pobočky SZUŠ pri ZŠ Papradno, Ples ZRŠ, pasovačka prvákov, výstava fotiek, medzinárodný projekt Záložka do knihy spája školy, Deti na nete – prednáška pre žiakov 3. a 4. ročníka, Jeseň pani bohatá, súťaž v aranžovaní – I. stupeň, vianočná burza hra-

čiek, Zúbky a prevencia zubného kazu – prednáška, vianočné tvorivé dielne, Mikulášska besiedka.

Na jar vzdelávanie inak

Od 16. 3 – 29. 5. 2020 vyučovanie bolo dištančnou formou na I. stupni ZŠ a na II. stupni od 16. 3. – 24. 6. 2020. Z jednotlivých tém sme spracovali prezentácie a pracovné listy, ktoré sa pripínali na portáli bezkriedy.sk, prípadne boli zasielané žiakom mailom.

So žiakmi a zákonnými zástupcami sme boli v kontakte prostredníctvom elektronickej komunikácie. Online vyučovanie prebiehalo podľa spracovaného rozvrhu pre dištančné vzdelávanie. Do online vyučovania sa nezapojili všetci žiaci z technických a osobných dôvodov. Títo žiaci boli vzdelávaní inou formou (vzdelávacie videá, portály, prezentácie, pracovné listy).

Po otvorení školy 1. 6. 2020 bola na I. stupni dištančná forma vyučovania ukončená. Vzdelávanie bolo zamerané najmä na opakovanie a utvrdzovanie učiva, využívali sa formy vzdelávania prítlačivé pre deti. Žiaci II. stupňa nastúpili do školy až 25. júna 2020.

Žiaci boli hodnotení počas dištančného vyučovania slovne priebežne podľa vypracovaných pracovných listov, výsledkov kontrolných testov, nahrávok, fotografií prác, podľa vypracovaných projektov, na základe aktivít počas online vyučovania. Pri záverečnom hodnotení sme vychádzali z týchto kritérií: výsledná známka za prvý polrok šk. roka 2019/20, čiastkové známky v období 1. 2. 2020 – 15. 3. 2020 a v období od návratu do školy, zapájanie žiaka do vyučovania počas prerušeného vyučovania,

zasielanie vypracovaných заданий a ich hodnotenie, portfólio žiaka, metodický pokyn na hodnotenie žiakov.

Opravy a rekonštrukcie

Počas školského roka sa v škole uskutočnili tieto opravy a rekonštrukcie: dokončenie druhej polovice dopravného ihriska, inštalácia dataprojektorov – II. stupeň, oprava a maľovanie – 9. ročník, vymaľovanie a rekonštrukcia vstupných priestorov školy, výmena a rekonštrukcia osvetlenia vo vstupných priestoroch školy, rekonštrukcia WC chlapci I. poschodie, vybudovanie prístrešku na schodoch hlavného vchodu, rekonštrukcia kuchynky – elektrické rozvody, archív, kancelária mzdárky.

Aktívnych ocenili

Na konci školského roka ocenenie starostu obce Papradno získali za vzorné správanie, výborný prospech a za reprezentáciu školy a obce v oblasti kultúry počas rokov 2011– 2020 traja žiaci 9. ročníka: Petra Repiská, Samuel Šaržík a Šimon Levčík.

Pochvala riaditeľky školy bola udelená žiakom:

2.tr. – Jakub Hroško, celoslovenská súťaž iBodor – 2.m.

2.tr. – Peter Klabník, celoslovenská súťaž iBodor – 1.m.

2.tr. – Oliver Pongráč, celoslovenská súťaž iBodor – 1.m.

2.tr. – Viktória Trnčíková, celoslovenská súťaž Všetkovedko a iBodor – 1.m.

2.tr. – Kristína Levčíková, celoslovenská súťaž Všetkovedko a iBodor – 1.m.

8.tr. – Samuel Zdurienčík, za poskytnutie prvej pomoci spolužiakovi

Školský rok 2020/2021

sa začal 2. 9. 2020. Dochádzka žiakov na vyučovanie je povinná.

Ná. V čase od 2. 9. 2020 do odvolania je používanie rúšok v interieri školy, resp. školského zariadenia pre žiakov 2. stupňa, rúšok/štitov pedagogických zamestnancov a nepedagogických zamestnancov povinné. Pre žiakov 1. stupňa sú rúška odporúčané.

Žiaci boli povinní pri nástupe do základnej školy priniesť v deň nástupu do zariadenia vyplnené a podpísané tlačivo o bezinfekčnosti.

Nikto s príznakmi ochorenia COVID-19 nesmie vstúpiť do priestorov školy.

V šk. roku 2020/2021 bude ZŠ navštevovať 186 žiakov v 10 triedach (2 triedy sú druhákov). Pracovať s nimi bude 22 pedagogických pracovníkov (17 učiteľov, 2 vychovávateľky, 3 asistenti učiteľa; z toho 6 na čiastočný úväzok). Z 12 nepedagogických pracovníkov (4 na čiastočný úväzok) sú 2 ekonomické pracovníčky, 2 školníci, 3 upratovačky, 6 pracovníkov v ŠJ (ZŠ + MŠ).

Prajem všetkým žiakom a ich rodičom, učiteľom i správnym zamestnancom šťastné vykročenie do nového školského roka a vyučovanie v bežnom režime počas lehoty roka.

Mgr. Helena Janasová
riaditeľka ZŠ s MŠ

Začiatok nového školského roka je čas aj na bilancovanie toho uplynulého

Materskú školu navštevovalo v školskom roku 2019/2020 80 detí, ktoré boli rozdelené do štyroch tried. Staralo sa o ne 8 pedagogických a 2 nepedagogických zamestnancov.

Počas školského roka sme s deťmi a ich rodičmi robili rôzne aktivity: šarkaniádu, jesenné tvorivé dielne, predstavenie s Mikulášom, štedrú večeru s papradnianskymi vianočnými zvykmi, vianočný program na Jasličkovú pobožnosť. V kultúrnom dome sa deti potešili divadelnému predstaveniu Ako namaľovať dúhu a divadelnému predstaveniu Zajko Zdravko, ktoré pre deti nacvičili učiteľky. Andrea Fotková pripravila pásmo ľudových piesní a tancov na uvítanie detí

do života a na podujatie Štyri chodníčky pod Javorníčky. Pre predškolákov pripravila Katka Hodoníková peknú rozlúčku a tablo.

Počas školského roka každý pondelok od 13:00 do 14:00 navštevovali predškoláci záujmový krúžok z hudobnej výchovy pod vedením učiteľky Miroslavy Hřebíčikovej zo ZUŠ Považská Bystrica. Spolupracovali sme s CPPPaP a s logopedičkou Dagmar Martinkovou.

V dňoch 16. 3. 2020 – 31. 5. 2020 bola materská škola zatvorená z dôvodu ochorenia COVID – 19. Od 16. 3. 2020 do 6. 4. 2020 učiteľky pracovali doma - vyrábali si pomôcky, pracovné listy, pripravili si rôzne

aktivity pre deti. Zúčastnili sa seminárov: Hravá matematika, Rozprávková rúčka, Vytváranie digitálnych hier prostredníctvom online nástrojov, Kvízy a ich využitie vo výchovno-vzdelávacom procese, z ktorých získali certifikáty. Pomocou sociálnych sietí komunikovali s deťmi a ich rodičmi, zadávali im úlohy, posielali pracovné listy. Učiteľky III. a IV. triedy pre deti pripravili súbor úloh, po ktoré si rodičia prišli pred MŠ a doma s nimi podľa pokynov pracovali. Od 7. 4. 2020 si učiteľky z dôvodu prekážky v práci čerpali dovolenku z roku 2019 a boli doma na 80% mzdy.

Veľmi by som sa chcela poďakovať rodičom za porozumenie

a trpezlivosť počas otvorenia materskej školy v júni, kedy sme fungovali v obmedzenom režime. Z dôvodu neustálych náhlych rozhodnutí zo strany vlády a Ministerstva školstva sme pri výbere detí podľa zisteného záujmu rodičov o umiestnení detí do materskej školy uprednostňovali deti: zamestnaných rodičov, deti, ktoré od septembra 2020 navštevujú 1. ročník ZŠ, a terajších predškolákov. Tieto deti sa najviac potrebovali pred nástupom do školy socializovať. Nebolo možné zabezpečiť chod materskej školy aj z personálneho dôvodu. Chýbali nám dve učiteľky.

Verím, že v školskom roku 2020/2021 budeme opäť fungovať v bežnom režime. Máme prihlásených zatiaľ 74 detí a 22 predškolákov.

Helena Gardoňová,
zástupkyňa pre MŠ

Letná škola

Pred prázdninami sme spolu s vedením ZŠ s MŠ Papradno a obcou Papradno vypracovali projekt Letná škola ponúknutý Ministerstvom školstva. S radosťou a nadšením sme privítali správu o jeho schválení. Ústredným motívom nášho projektu bolo rozšírenie vedomostí žiakov v rámci regionálnej výchovy, ktorá je predmetom školského vzdelávacieho programu. Možno práve preto sa letnej školy počas dvoch augustových týždňov zúčastnili najmä deti z DFSk Podžiaranček. V prvom týždni sme sa venovali mladším žiakom, ktorí mali určenú kratšiu dennú časovú dotáciu, a celý druhý týždeň od 8:00 do 18:00 hod. patrilo rôznym aktivitám, ktoré sme realizovali so staršími žiakmi.

V prvý deň sme sa s mladšími žiakmi vybrali na Považský hrad, kde sa deti dozvedeli o jeho histórii, prebiehajúcej renovácii, zahráli sa na archeológov a zďalekohľadu si pozreli jeho krásne okolie. Celý program pre nás pripravila Katka Eldesová, ktorá pracuje na hrade ako zamestnanec Združenia hradu Bystrica. Deti si odniesli krásne zážitky a nové vedomosti, ktoré im pomôžu postupne formovať vzťah k hodnotám nášho regiónu.

Ďalší deň dievčatá spolu s našimi pomocníkmi, dobrovoľníkmi Jajou Tarožíkovou a Katkou Eldesovou, vyšívali. Prišla medzi nás aj 93-ročná pani Betka Bašteková a ukázala nám vzory papradnianskych vyšíviek

aj bábiku oblečenú do vlastnoručne zhotoveného papradnianskeho kroja. Chlapci písťalkári išli s Marekom Žilinčikom k Jožkovi Pobočíkovi ml. do Brvnišťa, kde sa v jeho dielni učili vyrábať písťalky.

V stredu sme boli na Kolibe. Hanka Beníková nám porozprávala, ale aj prakticky ukázala, ako sa vyrába syr. Priestory jej farmy ponúkli deťom veľa možností na rôzne hry a aktivity podľa ich vlastného výberu. Po chutnom obede a vedomostnej aktivite z prvouky a prírodovedy sme tretí deň letnej školy so spevom ukončili.

Nasledujúci deň sme strávili v priestoroch našej základnej školy, kde prišla medzi nás pani Karolka Kopúniková. Naučila nás hru s fazuľkami Na vľka, ktorú sa kedysi, najmä počas dlhých zimných večerov, deti rady hrávali. Rozprávala nám o živote detí z obdobia jej detstva, podarovala nám dve handrové lopty, ktoré pre nás vlastnoručne ušila. Hneď sme ich aj vyskúšali. Potom dievčatá s Jajou Tarožíkovou a Katkou Eldesovou vyšívali a chlapci v regionálnej izbe fotili a označovali s Marekom Žilinčikom a pani Karolkou Kopúnikovou vystavené starosvetké predmety. Opäť sme sa dozvedeli a naučili veľa nového.

V piatok sme navštívili Historickú školu v Brvništi. Venoval sa nám pán Peter Holiš, ktorý nám porozprával zaujímavosti nielen o tejto historickej budove, ale aj

o jej učiteľoch a spôsobe výučby. Dozvedeli sme sa, že školu kedysi postavili ľudia svojpomocne a za jej záchranu, renováciu a stálu údržbu vďačíme Spolku ROTaRvAk, n.o. z Brvnišťa. Týždeň ubehol veľmi rýchlo. Trochu unavení, ale šťastní, plní zážitkov, nových poznatkov a zručností sme sa s letnou školou mladších žiakov a jej účastníkmi rozlúčili. Deti sa každý deň v tomto týždni lúčili s miestom a s ľuďmi, ktorí sa im venovali, papradnianskou piesňou. My sme sa s nimi v posledný deň rozlúčili zmrzlinou od nášho podporovateľa Iza Mikudíka a pamätným listom, ktorý im bude týždeň letnej školy navždy pripomínať. Deti si každý deň poobede zapisovali alebo kreslili do zošitov zaujímavosti, ktoré sa dozvedeli, a zaznačovali si, čo prežili. A

tak sme si v piatok v rámci zhodnotenia celého týždňa zapísali zase my ich hodnotenie. Tu sú niektoré z nich:

Nelka K.: Mne sa najviac páčilo všetko, ale najviac sa mi páčilo na Kolibe.

Ondrejko K.: Mne sa najviac páčilo písťalky v Ľudovej škole v Brvništi.

Nataška M.: Najviac sa mi páčila komora v starej škole v Brvništi, kde bývala slúžka.

Samko K., Romanko V., Jonáško L., Aleško S.: Mne sa najviac páčilo u Hanky na Kolibe a výroba písťaliek s Jožkom Pobočíkom.

Sárka G.: Mne sa najviac páčil kolovrátok v starej škole v Brvništi a na hrade hľadanie pokladu. Páčilo sa mi aj vyšívanie s tetkou Betkou a handrová lopta od tetky Karolky.

Justínka L.: Mne sa najviac páčila stará váha v Ľudovej škole v Brvništi a hľadanie pokladu na hrade.

Alex B.: Najviac sa mi páčilo rozprávanie babky Karoľky.

Adelka Š., Tobiaszko T.: Najviac sa mi páčilo vyrábanie syra na Kolibe u Hanky Beníkovej.

Tamarka J.: Vyšívanie s babkou Betkou, Koliba a hrad.

Nikolka K.: Najviac sa mi páčilo všetko a stará kuchyňa s riadmi na Kolibe.

Emmka J.: Mne sa najviac páčilo v Brvništi, vyšívanie, na Kolibe a súťaže.

Veronika Č.: Mne sa páčilo celých päť dní, ale veľmi sa mi páčilo, ako Hanka vyrábala syr, vyšívanie, čistenie črepov na hrade a hľadanie pokladu.

Počas víkendu sme si my, vedúce, v škole pripravili a skompletizovali všetko potrebné pre ďalší týždeň letnej školy so staršími žiakmi a netrepezlivo sme čakali na jej prvý deň.

V pondelok ráno prišli všetci prihlásení účastníci. Najskôr sme ich oboznámili s plánom aktivít celého týždňa, ktorých hlavným cieľom bola návšteva osád a bačovov našich papradnianskych hôr, ich fotodokumentácia a rôzne aktivity s tým spojené. Žiakov sme rozdelili do troch skupín, ktoré celý týždeň medzi sebou súperili – zbierali body vo vedomostných i pohybových súťažiach. Cieľom úvodného dňa letnej školy bol Koškovec. Deti si na mobily nafotili okrem prírodných krás aj mnohé opravené a udržiavané, ale, žiaľ, aj chátrajúce chalúčky tejto lokality. Po návrate do Papradna sme v estrádnej sále kultúrneho domu, ktorá sa nám stala na dva týždne letnej školy útočiskom, pokračovali vo vedomostných súťažiach a rôznych aktivitách. Záver prvého dňa, ako aj ďalších dní letnej

školy patril samostatnej aktivite žiakov, ktorá pozostávala zo zápisu dojmov, zážitkov a nových poznatkov.

Počas druhého dňa sme sa autobusom vyviezli na Podjavorník a potom pešo sme zamierili na Křížel. Cestou sme sa nasmiali na Samkovi a jeho vtipných kúsokoch, kochali sme sa krásou okolia a všetko sme si zaznamenávali do mobilov. Spustil sa dážď, ale vďaka dobrým Křížľanom sme nez mokli. Na svoju chatu nás prichýlila Alenka Mičicová, rodená Kompaníková, spolu s jej manželom a Františkom Michvocíkom. Z gánku ich chaty sme mali krásny výhľad do doliny, dobre sme si spolu zaspievali, všeličo pospomínali, veľa zaujímavého sme sa o Křížli dozvedeli, naučili sme sa křížľanskú hymnu a aj sme sa poriadne spolu nasmiali. Cestou naspäť sme sa zastavili v Javorinke, kde nám Zdenko s Martuškou uvarili výborný lipový čaj s medom. Po návrate do Papradna a aktivitách v KD sa nám ani nechcelo ísť domov.

Na stredy sme mali naplánované aktivity u Hanky Beníkovej na Kolibe. Od rána tak veľmi pršalo, že sme museli naše plány zmeniť. Našťastie nás na celý deň v Ľudovej izbe prichýlila Milka Zdurienčíková z M-Baru. Celý deň sme sa spolu s pani učiteľkou a jej mamou Jarkou Macošincovou venovali rôznym vedomostným súťažiam a edukačným aktivitám zameraným na regionálnu výchovu. Kreslili sme bubáčence, vymýšľali vkrítky a vtipné básničky a príbehy v papradnianskom nárečí, hrali spoločenské hry zamerané na rozvoj slovných zásoby z Papradna, priradzovali sme názvy tradičných papradnianskych jedál k receptom, hľadali nárečové slová, názvy a mená v osem-

smerovkách. Najviac nás bavilo živé pexeso, ktorým sme vždy zakončili každý večer. Napriek upršanému počasiu sme znova prežili pekný deň.

Vo štvrtok sme sa vybrali na Podžiar. Nafotili sme si veľa prírodných krás, obydlí starých bačovov, prečítali a porozprávali sme si o Podžiaroch. Aj na našich potulkách Podžiarom sme stretli dobrých ľudí. S vnukom Joža Michalíka sme sa porozprávali o ľuďoch a ich živote Podžiarom, kde prežil časť svojho detstva a trávil každé prázdniny. I on patrí k tým, ktorým Podžiar prirástol navždy k srdcu. Na zastávke pri kaplnke Pod Suchou sme si zaspomínali na Gašpara Michalíka a zaspievali jeho a už aj našu hymnu Papradno, Papradno.

Posledný deň letnej školy spojený s nocovaním v telocvični ubehol ako voda. Najskôr sme sa presunuli na Podjavorník, kde nás už v Javorinke čakali naši priaznivci a podporovatelia Martuška a Zdenko Žilínčikovi. Títo dobrí ľudia nám umožnili prežiť posledný deň letnej školy so všetkými aktivitami v priestoroch ich Javorinky a pripravili nám aj výborné pochútky. Tu sme trávil čas aktivitami zameranými na život našich predkov na bačovoch, na naše nárečie, vymýšľali sme nové zaujímavé názvy: Veľké a Malé Brušné, namiesto Hlanej - Hladná a iné, pamäť sme si precvičili vo vedomostných súťažiach... Po návrate do Papradna a výbornom obede, ktorý nám počas dvoch týždňov letnej školy mladších aj starších žiakov pripravovali v M-bare, sme pokračovali v ďalších aktivitách. Po nich nasledovala večera, vyhodnotili sme a odmenili najlepšie tímy aj jednotlivcov v súťaži o najkrajšiu, najvtipnejšiu a najzaujímavejšiu fotku, naj tím vo vedomostných a pohybových

súťažiach, najlepšie spolupracujúci tím, naj pisateľa denníka letnej školy a všeličo iné. Samko, náš deviatik, nás milo prekvapil a dojal krásnymi slovami rozlúčky, ako aj úžasnými darčekom. Ďakujeme, Samko.

Nastal čas presunu do telocvične, kde sme sa zahrali na umelcov. Fixkami na textil sme si zdobili tričká, ktoré nám budú navždy pripomínať našu letnú školu. Akí by sme to boli Papradňania, keby sme si neprečítali aj niečo o našich bubáčencoch! Potom sme pokračovali voľnou zábavou, módnou prehliadkou a diskotékou. Po nej už len spánok v telocvični a ráno rozlúčka s tohtoročnou letnou školou, ktorú Alex veľavravne nazval prvou. Veru by sme boli všetci radi, keby to tak bolo a táto prvá by nebola našou poslednou.

Na záver nám ešte zostáva poďakovať sa všetkým, ktorí nám počas dvoch týždňov letnej školy akokoľvek pomáhali a bez ktorých by sme všetky pripravené aktivity nezvládli: Paulínke Taržikovej, našej každodennej asistentke pri mladších žiakoch, jej mame Jaji Taržikovej, Katke Eldesovej, Marekovi Žilínčikovi, Jožkovi Pobočíkovi ml. (za morálnu podporu a povzbudenie aj jeho otcovi pánovi Pobočíkovi st., ktorý nás v dielni navštívil), pánovi Petrovi Holišovi a spolku ROTaRVaK, n.o. z Brvništa, Hanke Beníkovej, Jarke Macošincovej, zamestnancom nášho M-Baru, Martuške a Zdenkovi Žilínčikovcom z Javorinky a v neposlednom rade aj rodičom detí. Srdečná vďaka patrí aj pani Karoľke Kopúnikovej a Betke Bašteckovej, ktoré s nami spolupracujú a pomáhajú nám zachovávať krásne a vzácne dedičstvo našich predkov.

Božena Bašová a Denisa Macošincová, DFSk Podžiaranček

Vydavateľ: Obec Papradno, 018 13 Papradno č. 315, IČO:00317594. **Redakčná rada:** Ing. Viera Lališová, e-mail: viera.lalisova@csspapradno.sk, Ing. Anna Pozníková, Mgr. Denisa Macošincová, e-mail: papradno@papradno.sk. **Príprava pre tlač:** Viera Petříková. **Tlač:** PNprint, Piešťany. **Náklad:** 1 100 výtlačkov. Povolené Okresným úradom Považská Bystrica, odbor všeobecnej vnútornej správy. **Reg. číslo:** EV 3232/09, ISSN 1338-8037. **Cena výtlačku:** bezplatne.